

Kungl. Ingenjörsvetenskaps
Akademien

Stockholm
2020-04-24

N2019/01823/EIN
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar

Yttrande från Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) avseende Vinnovas rapport beträffande Uppdrag att föreslå organisation för en nationell teknikparksfunktion i anslutning till forskningsanläggningarna ESS och MAX IV.

Förord

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) tackar för att akademien har beretts möjlighet att ta del av, och yttra sig om, den rubricerade rapporten. IVA anser att Vinnova har utfört sitt uppdrag väl men att en högre ambitionsnivå från staten krävs. Akademiens kommentarer berör inte enbart rapporten som sådan utan också vad som kommer att krävas framöver. Akademien vill gärna vara behjälplig i det fortsatta arbetet.

IVAs syn

Generellt sett anser IVA att Vinnova har skrivit en bra rapport, men den kunde varit mer precis, tydlig och ambitiös. Detta kan dock, i viss mån, ses som en effekt av uppdraget snarare än av Vinnovas arbete.

Akademien ser det som synnerligen betydelsefullt att regeringen tar ett kraftfullt ansvar som ägare och "champion" för såväl MAX IV som ESS. Dessa måste ses som strategiska nationella (och europeiska) anläggningar och regeringen behöver visa ett tydligt ledarskap. Detta är också av stor vikt för den föreslagna organisationen för en nationell teknikparksfunktion i anslutning till ESS och MAX IV. Båda anläggningarna utgör reella möjligheter för Sverige att på ett unikt sätt stärka forskning, innovation och utbildning, samt landets internationella attraktivitet.

Även om MAX IV och ESS har olika organisationskaraktär (där ESS är ett internationellt konsortium) så är det mycket viktigt att finansieringen av deras drift säkras långsiktigt. För ESS som en internationell anläggning vore det synnerligen önskvärt med ytterligare internationella partners som bidrar med finansiering.

Teknikparksfunktionen och processen framåt

Den nationella förankringen och processen för att kartlägga behov, utforma funktioner och initiera pilotprojekt är självklart av stor betydelse. Det behöver bli tydligare hur uppbyggnaden ska ske, vilka funktioner som ska inkluderas samt hur tidplan och budget ser ut. Processen bör påbörjas snarast.

Kungl. IngenjörsvetenskapsAkademien (IVA)

Besöksadress: Grev Turegatan 16, 102 42 Stockholm
Postadress: Box 5073
Telefon: 08-79 1 29 00

www.iva.se

När en teknikparksfunktion byggs krävs en tydlig idé och vision om hur den gynnar hela värdekedjan. Något som varit önskvärt i rapporten, och som är viktigt i det fortsatta arbetet, är en mer konkret beskrivning av vad anläggningarna kan leverera och inom vilka vetenskapsområden. Vilka problem kan lösas och för vem? I rapporten nämns "materialvetenskap" och "life-sciences". Även om dessa är de primära områdena så kommer anläggningarna och dess möjligheter rimligtvis även vara av stort intresse för till exempel verkstads- och processindustrin.

Behovsbilderna hos företag, lärosäten och forskningsinstitut behöver kartläggas noggrant och den nationella processen behöver inkludera samtliga intressenter och aktörer - inklusive företag. Inte minst måste man nå ut till små och medelstora företag (SME) samt start-ups. Hur kan anläggningarna komma till optimal nytta för dem och hur kan en hög nyttjandegrad åstadkommas?

Det är självklart viktigt att bejaka att drivkrafterna ofta ser olika ut inom akademien och näringslivet. Inom akademien är det vanligt med rent explorativa frågeställningar medan näringslivets engagemang är tydligt behovsstyrt. Samtidigt kan akademisk forskning, som utförs för att uppfylla behov hos industrin, ofta leda till innovation.

Det är viktigt att samtliga relevanta parter inkluderas i arbetet med att utforma teknikparksfunktionen och dess organisation. Forskningsinstituten bör självklart vara med men kan inte anses representera näringslivet. Inte minst av detta skäl måste såväl enskilda företag som intresseorganisationer inkluderas i arbetet.

Funktionens utformning

En optimal teknikparksfunktion samordnar och koordinerar bidrag såväl *uppströms* som *nedströms* eftersom de influerar varandra. Med *uppströms* avses alla bidrag till byggandet av anläggningarna, från tegel och murbruk till utrustning och infrastruktur, IT-system samt den kompetens som behövs för att driftsätta anläggningen. Med *nedströms* avses resultat från användningen av anläggningarna, från vetenskapliga resultat till industrianvändning och de genomslag dessa har i samhället. Vinnovas förslag i rapporten berör främst bidrag *nedströms* i samverkan med institut och näringslivsaktörer, även om teknikparksfunktionens uppgift är bredare än så.

Teknikparksfunktionen behöver vara nationellt förankrad och en neutral arena med nätverk över hela landet. Den behöver ha teknisk-vetenskaplig expertis för att kunna bistå med problemutformning och utförande. Tillgänglighet till funktionen är central och den bör inte ligga i själva forskningsanläggningarna.

Finansieringen av teknikparksfunktionen och dess noder måste säkerställas långsiktigt och en tydlig och enkel finansieringsmodell och prissättning, för stöd och tillgång till anläggningarna, skapas. Vidare behöver kompetens om EU-finansiering finnas tillgänglig för användare av teknikparksfunktionen. Inte minst är detta viktigt för mindre och medelstora företag utan tillräcklig erfarenhet av sådant. Åtskilliga lärosäten och institut har kompetens inom området vilket bör kunna utnyttjas.

I utformningen av teknikparksfunktionen inklusive noderna är det viktigt att utnyttja befintliga nätverksstrukturer som exempelvis SIPar, institutsnätverk, branschorganisationer och centrumbildningar. Även lärosätena behöver vara engagerade. Noderna bör ha sin utgångspunkt i befintliga inkubatorer och teknikparker. Det är viktigt att inte skapa nya onödiga strukturer. Slutligen bör teknikparksfunktionen i avsevärd del baseras på digitala lösningar så att det inte nödvändigtvis krävs fysisk närvaro i Lund för att använda sig av den.

Även om en bredd behövs i styrelsen för teknikparksfunktionen så bör inte denna bli partsammansatt. Den måste utses utifrån kompetens och erfarenhet. Man bör också överväga ett "ägarforum" och skapa en konkret och effektiv "governance-axel": Ägare - styrelse - ledning.

Några centrala funktioner för teknikparksfunktionen som också lyfts i rapporten bör framhållas som viktiga:

- Att stimulera **användning** av anläggningarna och ett effektivt nyttjande av resurser och kompetens,
- Att stärka innovationskraften genom att stimulera och facilitera **samverkan**,
- Att skapa **en mötesplats** som blir internationellt ledande så att såväl svenska som internationella aktörer väljer att förlägga verksamhet i anslutning till infrastrukturerna. Detta är inte minst av vikt för Sveriges långsiktiga attraktivitet som forsknings- och innovationsnation,
- Att öka **kännedomen och kunskapen om anläggningarna för ökat nyttiggörande samt att stimulera rörligheten** mellan dessa, akademin, institut och näringsliv.
- Att satsa på **kommunikationsinsatser och en utbildningsportal**. Detta kan bland annat bidra till ökad internationell mobilitet och ett ökat intresse för STEM-området,
- Att bidra till att **neutrala mötesplatser som stimulerar kunskapsöverföring och samverkan** mellan lärosäten, offentlig verksamhet och näringsliv skapas.

Akademiens beredning av ärendet.

Ärendet har handlagts av Martin Wikström, temaledare för forsknings- och utbildningspolitik vid IVA. Ledamöterna Ingegerd Annergren, Kristina Edström, Lena Ek, Peter Holmstedt, Susanne Norgren och Sylvia Schwaag Serger har lämnat synpunkter och beslut i ärendet har tagits av IVAs verkställande direktör Tuula Teeri.

Tuula Teeri
Professor, VD

Martin Wikström
Temaledare, forsknings- och utbildningspolitik